

Tips over Uiergezondheid

November 2021:

Hoe moet ik op een nieuwe of stijgende MDi of geleidbaarheid reageren?

Ondanks alle kennis vinden veehouders het vaak moeilijk te bepalen wat wanneer te doen.

Bij koeien met regelmatig een te hoge MDi of geleidbaarheid is eigenlijk alleen de vraag of u bij deze koe op een eerder moment de juiste beslissing hebt genomen, de juiste keuze heeft gemaakt, interessant.

Maar wat zijn de belangrijke stappen bij nieuwe gevallen? Dan gaat het er eigenlijk om dat u inschat of de koe de door DelPro geregistreerde bacterie aanval zelf af kan slaan of dat uw ondersteuning nodig is.

Dus:

- I. Is het een incident, bijvoorbeeld na een tocht, of een gekke gebeurtenis in de stal of robot.
- II. Hoe is de conditie van de koe, is ze in goede conditie en fit, geen andere ontstekingen of storende kneuzingen op het lichaam, gebruikt ze alle vier poten goed en gelijk, pens goed gevuld en zit ze niet (te diep) in de negatieve energiebalans?
- III. Was het een grote stijging? Met ook daling van productie, op betreffende speen?
- IV. Heeft ze, misschien wel een paar weken, eerder ook verhoging gehad?
- V. Hoe is de hygiëne in de stal, heeft ze de mogelijkheid om zelf een bacterie aanval af te slaan?
- VI. Is het bedrijfscelgetal hoog of juist erg laag?

Als het een echt nieuw geval is volstaat vaak eerst controle

op goed leegmelken bij de volgende melkbeurt met eventueel een paar keer goed insmeren met uiermint. Ook geven veehouders wel eens een bolus, alles om de koe te helpen om met haar eigen weerstand de indringers (bacteriën / virussen) te bestrijden. Heeft betreffende koe toch meer geschiedenis of zegt u naar aanleiding van bovengenoemde punten dat ze extra ondersteuning nodig heeft dan moet het grondiger worden aangepakt. Met gezonde koeien en tijdig ingrijpen krijgen we meer melk in de tank maar gaan we ook levensduur verhogen en antibiotica gebruik verminderen.

September 2021

Melk uitliggen.

Sommige melkveebedrijven hebben meer of minder last van melkuitliggers.

Dan ligt er (veel) melk in de boxen, soms zelfs van koeien die nog niet eens zo lang geleden zijn gemolken.

Wat kunnen hiervan de mogelijke oorzaken zijn?

Natuurlijk de melktechniek, de juiste zuig-rust verhouding bij pulsaties, juiste vacuüm, goede tepelvoeringen en vooral niet een te hoog melkstroom afname moment.

Ook is het belangrijk dat een koe niet te laat maar ook niet te vroeg na haar vorige melkbeurt komt.

Bij stress in de melkstal of melkrobot melkt de koe ook vaak niet goed leeg.

Dit kan bijvoorbeeld ontstaan door slecht aansluiten, te vroeg of te laat aangesloten (oxytocine), lekstroom, te krap in de box, krachtvoer te vroeg op, onrustige omgeving, slechte lucht, kleine wachtruimte en "strijd" om bij robot of melkstal te komen, enz., enz.

Deze dingen zijn vaak allemaal wel getackeld, maar moeten wel genoemd worden.

Ook is melk uitliggen erfelijk. Bij bepaalde stieren en

koefamilies met hoge melksnelheid komt melkuitliggen vaker voor.

Verder is een vaak voorkomende oorzaak de boxbedekking.

Er zijn matrassen die erg warm worden van de koe die er op ligt. Maar ook 's zomers als het warmer is zijn die matrassen van zich zelf al warm en wanneer de koe er dan op gaat liggen en voor uitliggen gevoelig is wordt dit behoorlijk versterkt en kan melkuitliggen een gevolg zijn.

Of harde of geen boxbedekking. Als de koe wat onhandig ligt kan ze dan behalve uitliggen ook nog wel wat melk uit het uier knijpen.

Bij speenpunt vereelting gaan slotgaten minder goed dicht. En niet gesloten slotgaten zijn behalve voor melk uitliggen ook voor bacteriën letterlijk een open deur!

Tel daar bij op dat melk in de boxen snel vervuult en ook nog graag bezocht wordt door vliegen en dan weet u dat de kans op besmettingen behoorlijk toeneemt!

Verder blijkt dat van de mineralen vooral een Calcium tekort zorgt voor slechter sluiten van de kringspier rond het slotgat van het speen. Bij Calcium moet u vooral op de Calcium / Fosfaat verhouding letten 2 : 1 Deze verhouding is nodig voor een goede benutting.

Deze verhouding is ook heel belangrijk tijdens de droogstaand, maar ook bij (drachtig) jongvee verdient het aandacht.

Ook Zink wordt gezien als een belangrijk mineraal hiervoor maar dan heeft u vaak al aan de bel getrokken vanwege vruchtbaarheidsproblemen, slomer gedrag en doffer haarkleed.

En Magnesium is een belangrijk mineraal voor de (slot)spieren. Tekorten kunnen bijvoorbeeld ontstaan doordat er ruwvoer wordt gevoerd van monotone gewassen wat weinig is bemest, of oude of niet smakelijke partijen.

Deze mineralen, ook Calcium, kunnen bij het voeren worden toegevoegd.

Minder smakelijk rantsoen of pensverzuring kan voor te lage opnames zorgen.

Het kan ook zijn dat er wel voldoende in de behoefte wordt voorzien maar doordat koeien bijvoorbeeld veel ijzer of mangaan (via drinkwater?) binnen krijgen worden de nodige mineralen verdrongen en dus onvoldoende opgenomen en komen we alsnog in de problemen...

Juni 2021:

Koeien eerder droogzetten?

Er zijn steeds meer koeien die aan het eind van de lactatie veel melk geven.

Maar er zijn ook koeien die aan het eind van hun lactatie te weinig per melkbeurt geven, of dan vaker onvolledig gemolken worden. Dan is het verstandig om ze juist eerder droog te zetten omdat dat een mogelijk risico geeft van verhoging van geleidbaarheid en celgetal.

Als zo'n koe wat eerder drooggezet wordt zullen die paar liters die aan het eind van deze lactatie niet gemolken worden in de volgende lactatie ruimschoots ingehaald worden!

Als ze langer droog staan dan moeten ze zeker de eerste maand een rantsoen hebben met laag energie, voldoende eiwit en hoog structuurgehalte. Ze willen dan makkelijk groeien en de pens neemt haar rust. En juist die pens moet de boel heel actief houden.

Alles om te zorgen dat de volgende lactatie TOP is!!

September 2019:

Droogzetten met sealer?

Veel koeien worden droog gezet met alleen een behandeling met een "teat- sealer" zoals Orbeseal.

Drie dingen zijn heel belangrijk: 1: Uiteraard hygiënisch werken, maar 2: let er ook op dat u de sealer niet te hoog spuit, het moet het speenkanaal afsluiten, en niet het uier! Dat is gewoon slecht voor het uier.

En 3: zorg dat u “geen inbrekers insluit”. Dus kijk bij het droogzetten behalve naar het celgetal vooral ook naar de grafiek achter de Koemonitor, zet hem op 365 dagen en u kunt per kwartier / speen, haar geschiedenis van de laatste week, of van de laatste maand of van de hele lactatie terugkijken en beoordelen of elk kwartier schoon genoeg is om enkel met sealer droog te zetten. Of toch antibiotica te gebruiken?

April 2019:

Overdracht bacteriën door vliegen.

De meeste verwekkers van uierontsteking zijn onder te verdelen in koe gebonden bacteriën en omgevingsgebonden bacteriën.

Omgevingsgebonden bacteriën, zoals de meest voorkomende Streptokokken Uberis, verspreiden zich vaak via niet schone ligplekken. Of oud vuile plekken, bijvoorbeeld in de buurt van of onder drinkbakken, koeborstels, hekken. Dit vuil wordt ook weer de ligboxen ingelopen en daar gaat een koe weer in liggen...

Of niet schoon melkgerei.

Koegebonden bacteriën zoals Stafylokokken Aureus en Streptokokken Agalactie verspreiden zich van koe tot koe of van melk tot koe. Dus melklekkers, vochtige ligboxen, en ook weer niet schoon melkgerei, zowel aan de buitenkant als binnenkant niet goed gereinigd, kunnen hier voor verspreiding zorgen.

Maar deze koegebonden bacteriën kunnen ook door vliegen doorgegeven worden!

En die zitten altijd in elk plasje melk....

Pak de vliegenbestrijding in de stal tijdig aan, dat is ook erg belangrijk voor uiergezondheid!

September 2016:

Veroorzakers hoge celgetallen.

Het is weer de tijd van de hogere celgetallen.

Het is belangrijk dat u weet wat de veroorzakers zijn.

Zijn het koegebonden bacteriën of omgevingsgebonden?

Bijvoorbeeld voor een koe met Aureus (koegebonden) besmetting, erg besmettelijk en moeilijk te bestrijden, moet al een verdraaid goede reden zijn als die met deze melkprijs nog steeds op uw bedrijf loopt...

Aureus is in de Koemonitor vaak te herkennen aan de grote pieken en dalen in de geleidbaarheid grafiek.

Uberis is de meest voorkomende omgevingsbacterie. Het komt bij Uberis voor dat de geleidbaarheid grafiek in de koemonitor nauwelijks verhogingen of schommelingen aangeeft en de koe toch een hoog celgetal heeft.

Omgevingsgebonden bacteriën verspreiden zich makkelijk in de stal, via mest, boxvulling, vuile melkinstallatie, enz.

Via de melkcontrole krijgt u een overzicht met celgetallen, uitgesplitst naar vaarzen, 2^e kalfs-, en oudere koeien, maar ook kolommen voor de eerste dagen na afkalven en verderop in lactatie.

Ook hier is veel uit te halen: zijn het veel nieuwmelkte koeien met hoog celgetal => Afkalfruimte? niet in goede conditie afgekalfd? (te dik of te dun, of..., kan allemaal)

Of zijn het vooral koeien vanaf 60 – 150 dagen in lactatie => te lange periode negatieve energiebalans, en dus te verzwakt om een bacterie aanval af te slaan??

Of hebben vaarzen al een hoog celgetal => Dat is vaak CNS, dit is een verzameling van zowel koegebonden als omgevingsbacteriën. Dit kan te maken hebben met jongvee opfok, maar kan bijvoorbeeld ook leven in oude stallen, waar niet meer zo op hygiëne en comfort wordt gelet, met oude drinkwatervoorziening die te langzaam doorstroomt, enz. Dus dan hebben ze vaak de besmetting al voor het afkalven opgelopen.

Op alle bedrijven zijn alle bacteriën aanwezig. Welke krijgen op uw bedrijf een kans??

Mei 2016:

Beter leegmelken na uierontsteking.

Het gebeurt wel eens dat na een uierontsteking of andere oorzaak, een speen niet geheel weer terugkomt op productie.

En ook moeilijker leegmelkt.

De standaard instelling zorgt er dan nog wel eens voor dat dit speen eerder afgenomen wordt omdat de melkstroom lager, misschien maar eventjes, te laag is. Zo'n kwartier wordt dan te vroeg afgenomen en zal eerder "opdrogen".

Dat is natuurlijk niet de bedoeling!

De mogelijkheden die u hebt zijn: aanvinken op de koekaart dat de koe een "Verlaagde limiet voor afname" krijgt, en "Verlengde overbruggingstijd" (krijgt ze meer tijd om de melk te laten schieten).

En eventueel dubbel voorbehandelen om te zorgen dat de

melkstroom goed op gang komt.

Maar het allerbelangrijkste is misschien wel dat u op tijd ontdekt dat dit kan gaan gebeuren!

Vaak helpt het als u er een paar keer bij bent om te kijken dat ze goed leeg melkt.

Juli 2014:

Voorspraken?

De VMS geeft de mogelijkheid de spenen niet alleen na het melken maar ook vooraf met hetzelfde desinfectiemiddel te sprayen.

Dat is in Nederland, en Duitsland ook, verboden omdat men bang is voor teveel jodium in de melk.

De meeste Mastitisverwekkers zijn te verdelen in Koegebonden (gaan alleen via melk, huid, *of vliegen(!!)* van koe naar koe over) en omgevingsgebonden bacteriën (zitten in boxen, mest, stro, voer, enz.).

Hebt u bijvoorbeeld te vaak een koe met E-coli uierontsteking of Ueberis (omgevingsgebonden bacteriën) is de volgorde:

1. schone boxen
2. schone stal, fris, luchtig, drinkwater, enz.
3. arm VMS paar keer per dag schoonmaken en met wat desinfectiemiddel (chloor) in een handspray flaconnetje de arm ontsmetten
4. "risicovolle" koeien op voorspraken zetten.
Dan wel even melden bij uw melkwinningsadviseur.

Voorspraken werkt alleen, of vooral, met dipmiddelen met voldoende en "snel" jodium zoals Pro-Active en Tri-Fender.

Bacteriën zijn nu eenmaal overal, dus op alle bedrijven, het is en blijft een voortdurende sport om ze zo weinig mogelijk

kansen te geven!!

September 2013:

Koe melkt zichzelf naar driespeen.

Koeien maken zichzelf soms driespeen door te vaak onvolledig gemolken te zijn. Bijvoorbeeld door vaak af te trappen of erg langzaam te melken. Of omdat dat speen moeilijk gevonden, aangesloten, wordt. De computer denkt na enkele keren dat de koe met dat speen gewoon zo weinig geeft en meldt het ook niet meer dat ze dan onvolledig gemolken is. Daarvoor moet ze namelijk 50% minder dan de verwachte melkgift geven. En als de melkgift een paar keer net boven de 50% blijft meldt een computer dat niet.

Wanneer u ziet dat een koe niet goed leeggemolken is en het toch niet (meer?) gemeld wordt als onvolledig, zorg dan dat die koe af en toe in uw bijzijn volledig gemolken wordt zodat u weet waarom de koe niet goed gemolken wordt en de computer weer weet hoeveel melk die koe hoort te geven.

Komt het door vaak aftrappen, kijk dan of u met voorzichtiger of niet voorbehandelen, type dipmiddel (voor zachte spenen), langzamer voeren of door de tijdsinstelling voor "onvolledig melken" te verhogen (dan heeft de koe nog een slap uier en heel weinig voer gespaard en is ze sneller vervelend) of deze instelling zelfs uit te zetten als het om geleidbaarheid van deze koe kan.

Komt het door langzaam melken vink dan op de koekaart bij "VMS instellingen" bij "Instellingen" "Verlaag limiet voor afname" aan. Ook is "Dubbel voorbehandelen" een optie, en langzamer voeren natuurlijk, dan wordt de koe beter en langer gestimuleerd om de melk goed te geven.

Ook vaak zijn onvolledig gemolken koeien koeien met

klauwproblemen, die staan ook niet relaxed, niet vierkant en willen de pijnlijke poot nog wel eens jeuken aan de melkbekers... .

April 2013:

Koeien droogzetten zonder Antibiotica?

Droogzetten zonder antibiotica heeft een paar grote voordelen, o.a.:

- Het scheelt geld en de ruimte om dierdoseringen per dag minder of anders te gebruiken
- U brengt door geen behandeling te doen ook niks, goed of kwaad, in het gezonde uier / speen.
- De koe blijft gevoeliger voor penicilline zodat ze bij een eventuele uierontsteking in de volgende lactatie veel beter reageert op de behandeling die u dan uitvoert!

Maar:

Het is en blijft spannend om zonder antibiotica droog te zetten en daarom is het belangrijk dat u helder voor ogen hebt bij welke koeien het risico op een uierontsteking groter is. En een celgetal van 100 zegt ook niet alles want dat is een gemiddelde en kan wel voor drie spenen een celgetal van 20 zijn en voor een speen, met meestal ook minder melk een celgetal van meer dan 1000 !!

Met de koemonitor en de grafiek daarachter heeft u een helder overzicht hoe de lactatie van de koe op gebied van productie en uiergezondheid is verlopen. Zo duidelijk zelfs dat u uw keuze zelfs per speen kunt beoordelen. Dit is zonder nauwkeurige geleidsbaarheids meting of iets dergelijks nooit zo goed te doen!

Als u daar bijzonderheden ziet is een droogzetperiode zonder

antibiotica extra gevaarlijk!

Zoek de droog te zetten koe op in de koemonitor => klik dubbel zodat u de grafiek ziet, kies voor "productie, geleidbaarheid en bloed" (de onderste) en dan voor 365 dagen.

Aan de grafiek kunt u bijvoorbeeld zien dat een koe op een speen waarschijnlijk geen uierontsteking heeft, wel subklinisch is en ook nog de minste hoeveelheid melk geeft. Ook de MDi, onderaan, jojoot veel te veel, ook aan het eind. Als u zo'n grafiek ziet weet u wel wat u moet..!

Uiteraard is het ook voor de hygiëne belangrijk dat de droge koe altijd in een schoon en ruim gedeelte haar droogstand doorbrengen.

Julij 2012:

Driespeen?

Bij robot melken valt het vaak duidelijk op dat er grote verschillen in productie zijn per kwartier van een koe. Vaak ligt er een oude mastitis aan ten grondslag maar er kan ook een andere reden zijn dat de koe onkant is (geworden).

Bijna altijd is deze melk van slechtere kwaliteit maar valt in het celgetal niet op omdat het zo weinig is. Wel vaak heeft de robot meer moeite het speen te vinden en vindt de koe het minder prettig om gemolken te worden. Zeker wanneer de productie van zo'n speen bij de meeste melkbeurten in de buurt van of onder de 0,3kg blijft zal de robot zelfs beslissen het speen af te nemen en daarna opnieuw onder te hangen. Soms meerdere keren. Dat vindt de koe helemaal niet leuk, ze heeft de brok allang op en wil weg.

We zien dan ook vaak dat wanneer een veehouder een dergelijke koe voor de robot driespeen maakt dat de koe plezieriger gemolken wordt, liever en dus vaker komt en met gemak met drie

spenen de productie van voorheen met vier spenen overtreft. Daarnaast wordt de melktijd ook nog eens flink korter, prettig voor de koe en interessant voor de boer!

Hoe maak je een koe driespeen?

Als de andere melk naar de tank mag is penicilline uitgesloten!!

Wanneer u op tijd beslist is het mogelijk om het speen in de VMS droog te melden en dan de volgende dag met de hand even leeg te trekken, dan afbouwend 2 en steeds meer dagen wachten en weer leeg trekken, dit afbouwend door doen totdat u vertrouwd dat het speen zonder complicaties opdroogt.

Bij omgevingsgebonden veroorzakers, bijv. Uberis, lukt dit vaak, bij melkgebonden veroorzakers, bijv. Aureus, lukt dit niet.

Afhankelijk van de oorzaak en hoe het gegaan is, kan een koe een volgend jaar zelfs weer vierspeen zijn.

Is een koe zwaar geïnfecteerd of met koe-gebonden bacteriën dan heeft de dierenarts een probaat middel wat de koe definitief driespeen maakt maar ook de (sub)klinische mastitis "wegbrand".

Juli 2011:

Veel of weinig kans op genezing na uierontsteking

Omdat bij robotmelken van elke melkbeurt gegevens in de computer verschijnen ziet u snel of in melk afwijkingen zitten en of dat er bij een koe iets verandert. Dus is eerder actie te ondernemen.

Hiermee en door de ontwikkelingen in koemonitor en via de grafiek te bekijken is op tijd een behoorlijk goede inschatting te maken welke koe en hoe lang behandelen?

Afhankelijk van snelheid van aanpak en onderstaande punten

ligt de genezingskans bij hoog celgetal koeien tussen 20 en 90%. (bron UGCN)

Deze koeien hebben een minder grote genezingskans van uierontsteking:

- Lactatienummer > 3
- Lactatiestadium > 100 dagen
- Duur verhoogd celgetal > 2x
- Hoogte celgetal > 300.000 c/ml
- Vaker behandeld? > 2x
- Achterspeen
- Afweer koe matig/slecht
- Lekkend speen / altijd vuil
- Soort bacterie? SAU,CNS
- Ongevoeligheid antibioticum?

Dus probeer ook op tijd in te schatten of genezing kansrijk of kansloos is.

(ook al is het Pietje 30 met dat en dat verhaal)

Kansloze koeien kunnen nog veel tijd en geld kosten en kunnen ook nog stalgenotes besmetten....!

Juni 2010:

(De allereerste Tip van de Maand)

Minder antibiotica

Met behulp van VMS het gebruik van antibiotica naar beneden? Via de 2-Minuten-Check, status, koemonitor en MDi zijn heel vroeg afwijkingen te zien. Vaak nog voordat de koe uierontsteking heeft! Door het eerder te zien kan de koe vaak met een lichtere behandeling toe.

En misschien kunt u dit vroege moment gebruiken om een melkmonster op te sturen??

Zo kunt u door de keuze voor het juiste middel gericht en minimaal antibiotica gebruiken!!

Sneller kunnen ingrijpen betekent ook een kortere dip, zowel in productie als ruwvoeropname.

En vooral dat laatste is erg belangrijk voor het herstel en de weerstand van de koe.

Daardoor zal zij ook een eventuele volgende infectie meer weerstand kunnen bieden!